

VÄLIVAINION PUUTARHAN JA SEN LÄHIYMPÄRISTÖN MAISEMASELVITYS

Maisemaselvitys Välivainion kaupunginosan kortteliin 22 (Paulaharjuntie 41) ja sen lähiympäristöön on laadittu kesällä 2017 ja sitä on tarkennettu keväällä 2018 sekä syksyllä 2020. Maisemaselvityksessä on määritetty avoin, suljettu ja puoliavoin maisematila, maiseman solmukohdat ja maamerkit, merkittävät näkymät, maisemallisesti arvokkaat kohteet, alueet ja puusto sekä maiseman häiriötekijät. Lisäksi selvitystyöhön on sisällytetty luontoselvitys, joka on laadittu kesällä 2021. Raportin liitteenä on kartta ja luontoselvitys. Selvityksen on tilannut Rakennusliike Lehto Oy, mutta työ on tehty Oulun kaupungin ohjeiden ja vaatimusten mukaisesti. Maisemaselvitystyön on tehnyt Eeva Huhtanen Suunnittelutoimisto Juuresta ja luontoselvityksen Lassi Kalleinen Natans Oy:stä.

Alueen yleiskuvaus

Selvitysalue sijaitsee Välivainion kaupunginosassa noin kahden kilometrin etäisyydellä Oulun keskustasta. Selvitysalueeseen kuuluu Välivainion puutarhan korttelin (kortteli 22) lisäksi lähiympäristön puisto- ja katualueita sekä teollisuus- ja pientaloalueita. Maisemaselvityksen alue on noin 7 hehtaaria. Maisemaselvityksessä on tarkasteltu laajempaa aluetta kuin mitä liitteenä olevassa maisemaselvityskartassa on esitetty.

Kuva 1. Maisemaselvityksen tarkastelualue sinisellä ja karttarajaus punaisella.

Maisemakuva

Maisemakuva on kokonaisvaltainen tarkastelu, jossa etsitään visuaalisia, kauniita kokonaisuuksia ja kohteita sekä tekijöitä, jotka näkyvät maisemassa häiritsevinä elementteinä. Kartalle on merkitty selvitysalueen solmukohdat ja maamerkit, merkittävät näkymät, maisemallisesti arvokkaat kohteet ja alueet sekä maiseman häiriöt. Lisäksi kartalla esitetään maisematila, joka jaetaan avoimeen, suljettuun ja puoliavoimeen tilaan sen mukaan, miten ihminen näkee ja hahmottaa maisemaa ja tilaa ympärillään.

Maiseman solmukohdat ja näkymät

Maiseman solmukohtia ja portteja muodostuu selkeisiin maisematilojen rajakohtiin, alueen korkeimmille kohdille sekä rakenteiden tai luonnonelementtien muodostamiin kohtiin. Selvitysalueen merkittävin portti tai solmukohta muodostuu puutarhan pohjoispuolella sijaitsevaan polkujen risteyskohtaan, joka on myös alueen korkeimpia kohtia. Selvitysalueelta löytyy myös puiden muodostamia solmukohtia.

Kuva 2. Maiseman solmukohta: Puistokäytävien risteys, joka on maaston korkeimmalla kohdalla.

Kuvat 3 ja 4. Puiden muodostama portti OPSn hallin vieressä (kuva 3) ja alueelle saavuttaessa (4).

Selvitysalueella avautuu muutamia merkittäviä näkymiä tai näkymälinjoja. Paulaharjuntien ja Korjaamotien katulinjat mahdollistavat pitkät, paikoitellen kapeat näkymät. Puistokäytävien ja tonttikatujen näkymälinjat jaksottuvat väylän kaareutumisen mukaan. Paulaharjuntien suuntaisesti avautuu alueen pisimmät näkymälinjat, tietä reunustava puukujanne tehostaa näkymäkseliä myös kaventaen sitä.

Kuvat 5 ja 6. Alueelle tullessa avautuu näkymä Castrenin urheilupuistoon (5). Castreninpolulta avautuu näkymä puutarhalle (6).

Paulaharjuntieltä avautuu sähkölinjan kohdalla näkymät sekä puistoon että Tuiraan.

Kuvat 7 ja 8. Paulaharjuntieltä avautuvia näkymiä puutarhan (7) ja Tuiran (8) suuntaan.

Tontilla näkymiä avautuu kulkureittien suuntaisesti. Laajoja näkymiä avautuu vain Castrenin urheilukeskuksen alueella (kuvat 5, 6, 15 ja 24).

Kuvat 9 ja 10. Puutarhan tontille avautuva kapea näkymä, jonka päätteenä pylväshaavat (9). Tontilla kulkureitti muodostaa näkymälinjan, jota puut korostavat (10).

Maisemallisesti merkittävä puusto

Alueella on muutamia merkittäviä maisemapuita tai puukujanteita, joista osa tulisi säilyttää, ja huomioida omana merkintänään kaavassa. Osa puista ja puukujanteista on merkittäviä nykymaisemassa, mutta ne voivat olla huonokuntoisia, lajiltaan vähempiarvoisia tai vanhoja, jolloin ne eivät kestä rakentamisen aiheuttamia muutoksia. Kartalla on esitetty kolmitasoinen, hierarkinen järjestys puiden osalta ja kaksitasoinen puukujanteissa.

Puutarhan tontilla on maisemallisesti merkittävä puurivi; Paulaharjuntien suuntaiset pylväshaavat (10 kpl, kuvat 11-12). Tontilla on lisäksi kolme arvokasta, säilytettävää yksittäispuuta: kaksi riippapihlajaa ja hopeakuusi (kuvat 13-14). Toinen pihlajista on voimalinjan alla.

Kuvat 11 ja 12. Paulaharjuntien suuntaiset pylväshaavat erottuvat kauas maisemassa.

Kuvat 13 ja 14. Puutarhan asuinrakennuksen vieressä oleva hopeakuusi (13) ja riippapihlaja (14).

Puisto- ja katualueen säilytettävät, arvokkaat yksittäispuut ja puuryhmät ovat Castreninpuistossa olevat mänty ja haaparyhmät (kuvat 15-16).

Kuvat 15 ja 16. Maisemamänty pallohallin vieressä (15). Haaparyhmä erottuu maisemassa erityisesti syksyllä (16).

Puutarhan tontilta löytyy muutama maisemallisesti merkittävä puu, joiden korostaminen kaavamerkinnällä ei ole tarpeellista. Alueen länsi- ja pohjoisreunassa on mäntyjä, jotka sijoittuvat lähelle voimalinjaa (kuva 17). Puut latvotaan säännöllisesti voimalinjan läheisyydessä, jolloin niiden kasvu ja kunto heikentyy. Asuinrakennusten lähellä on sembramänty (kuva 18), joka erottuu maisemassa, mutta sen viereen on istutettu rautatienomenapuu liian lähelle. Molemmissa puissa näkyy vaurioita. Lisäksi piha-alueelta löytyy koivuja, jotka nykytilassaan ovat merkittäviä maisemassa, mutta eivät ikänsä tai kuntosuhteeltaan ole todennäköisesti säilytettäviä. Tarkesuunnittelussa tulisi teettää kuntoarviot puista. Tonttia rajaava orapihlaja-aita on maisemassa näkyvä elementti (kuva 7), ja sen säilyttäminen on suositeltavaa.

Kuvat 17 ja 18. Voimalinjan alle istutettu mänty (17). Mänty oli kaadettu v 2018. Sembramänty omenapuiden keskellä (18).

Muita nykytilassaan arvokkaita puita löytyy puistoalueilta useita. Niiden arvo maisemassa korostuu hoidetuilla puistoalueilla, mutta ne ovat joko huonokuntoisia tai lajistoltaan vähempiarvoisia.

Selvitysalueella on useita puukujanteita tai puurivejä. Merkittävin puukujanne on Paulaharjuntien koivukujanne, joka tosin katkeaa Korjaamotien ja Castrenin kentän kohdalla uusien liikennejärjestelyjen vuoksi (kuvat 19-20). Osa koivuista on jo vanhoja, ja kujanetta on jo paikoitellen uudistettu.

Kuvat 19 ja 20. Paulaharjuntien koivukujannetta voimalinjan läheisyydestä molempiin suuntiin kuvattuna.

Myös Castreninpolkua rajaa koivukujanne, joka on maisemallisesti merkittävä (kuva 21). Korjaamotien liikerakennuksen tontilla on myös koivurivi, joka korostuu maisemassa (kuva 22).

Kuvat 21 ja 22. Castreninpolulta pohjoiseen (21). Korjaamotien liiketontin koivurivi (22).

Maiseman negatiiviset tekijät

Maisemassa voimakkaana vauriona on 110 kW:n voimalinja, joka halkoo alueen. Voimalinjan negatiivinen merkitys korostuu avoimessa maisemassa. Hoidettu ja istutettu voimalinjan alusta puistoalueella häivyttää voimalinjan merkitystä (kuva 7).

Selvitysalueella epämiellyttäviä tiloja ovat Castrenin urheilupuiston ja liikerakennusten pihojen jäsentymättömät pysäköinti- ja varastointialueet (kuva 5, 22). Maisemahäiriöinä eli korjattavina tai poistettavina haittoina korostuvat rakentamisen aiheuttamat maa- ja roskakasat sekä rakennusten seinustoilla olevat graffitit. Puistoalueella maisemahäiriönä korostuu ojissa kasvavat pajukot, jotka aiheuttavat laajojen näkymien sulkeutumista (kuva 24).

Kuvat 23 ja 24. Voimalinja korostuu avoimessa maisemassa (23). Urheilukenttien rakenteet erottuvat maisemassa (24).

Maisematila

Maisematilalla tarkoitetaan maisematekijöiden ja niiden keskinäisten suhteiden muodostamaa tilaa. Maisematila on rajattu, visuaalisesti havaittava ja kolmiulotteinen. Maisematila tarvitsee näkymiä sekä havainnoijan tullakseen tulkituksi ja koetuksi. Näkymässä maisematilaan korostuvat tilan avoimuus ja muut ominaisuudet. Maisematila voi olla luonteeltaan avointa, puoliavointa tai suljettua.

Selvitysalue on pääosin puoliavointa maisematilaa, suljettuja maisematiloja eli puistometsiä ja tiheikköjä löytyy muutamia. Avointa maisematilaa on hoidetut nurmialueet ja niityt.

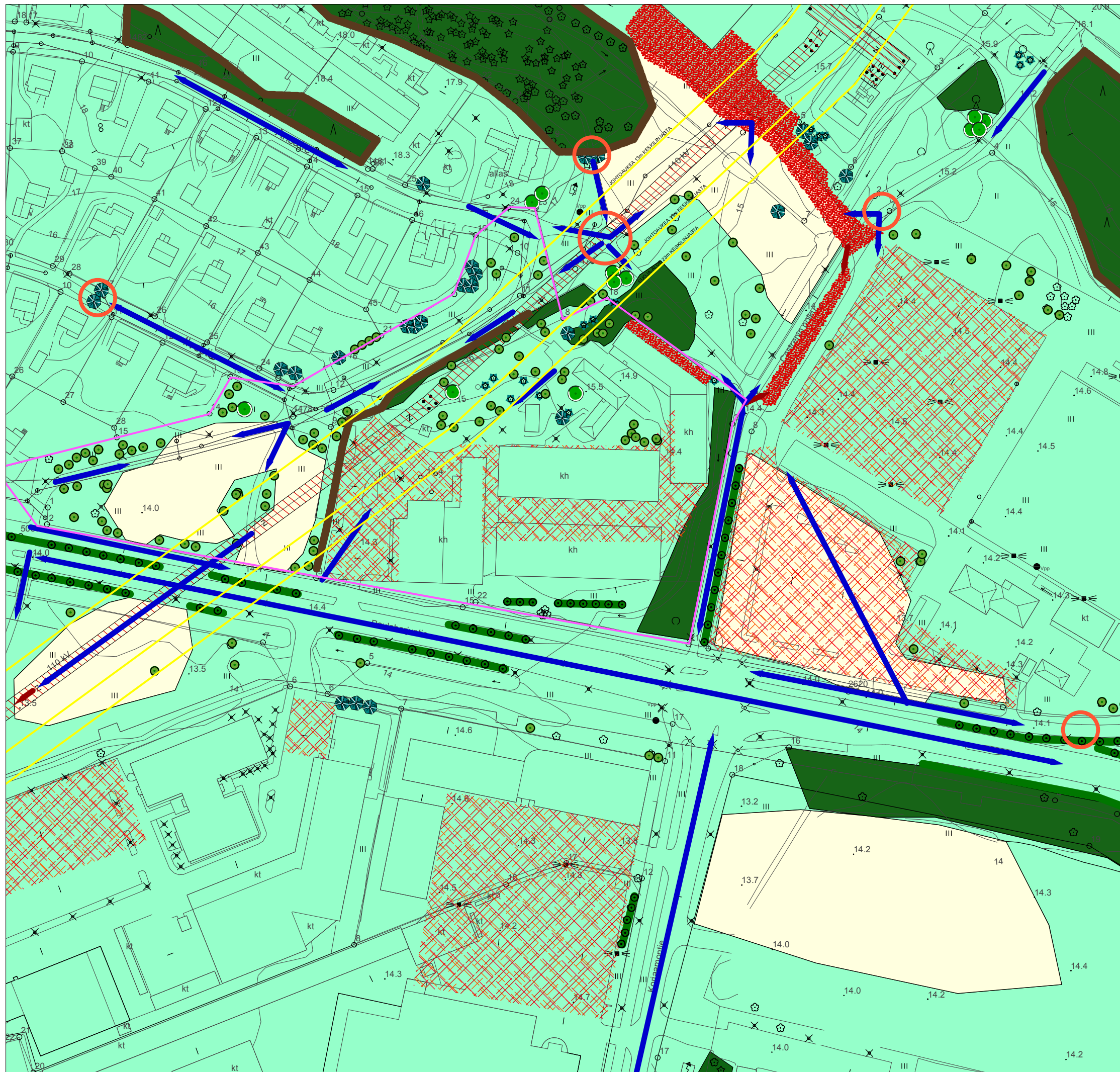
Luontokartoitus

Selvitysalueen luontoarvot kartoitettiin 2017 viranomaisrekistereistä. Näissä ei ollut havaintoja uhanalaisista tai suojeltavista lajeista. Kevällä 2021 kaupungille tuli palaute, jossa huomautettiin alueella esiintyvän lehtopalsamia. Palautteen seuraksena päädyttiin laatimaan alueelta luontoselvitys, joka on liitteenä.

Oulussa 8.8.2021

Eeva Huuhtanen
040-727 7700

MERKINTÖJEN SELITYKSET

- asemakaavan muutosalue
- voimalinjan suoja-alue

MAISEMALLISESTI MERKITTÄVÄ PUUSTO

- arvokas, säilytettävä havupuu
- maisemassa/ympäristössä erottuva havupuu
- oleva havupuu, ei maisemallista merkitystä
- arvokas, säilytettävä lehtipuu
- maisemassa/ympäristössä erottuva lehtipuu
- oleva lehtipuu, ei maisemallista merkitystä
- arvokas, säilytettävä puukujanne
- merkittävä, säästettävä/uusittava puukujanne/-rivi
- merkittävä reuna (metsän-, pensasaita)

MAISEMALLISESTI MERKITTÄVÄT KOHTEET

- maiseman solmukohta
- merkittävä näkömä tai näkömälinja

MAISEMATILA

- avoin maisematila (niitty, hoidettu nurmialue)
- puoliavoin maisematila (hoidettu puisto, kaupunkiympäristö)
- suljettu maisematila (metsä)

MAISEMAN NEGATIIVISET TEKIJÄT

- maisemavaurio (sähkölinja)
- maisemahäiriö (poistettava tai korjattava haitta)
- jäsentymätön, epämiellyttävä tila
- näkyvien sulkeutuminen

K.osa/kylä Välivainio	Kortteli/tila 22	Tontti/Rno	
Kohde Paulaharjuntie 41 90530 Oulu	Piirustuksen sisältö Maisemakuva	Mittakaava 1:1500	
Suunnittelija 	Päivämäärä 25.9.2020		1/1
Suunnittelutoimisto Juuri Raivaajantie 34, 90140 Oulu puh 040-7277700			